

CONVORBIRI LITERARE

Apare la 1 și 15 a fiecărei luni.

Abonamentul pe unu anu in România liberă unu galbenu; in Austria 4 fl. — Abonamentele se facu in Iassi la Tipografia Societății Junimea; in Bucuresci la librăria Soccec & Comp.

SUMARIU.

Suferințe, (după diariul unui june) de D. S. L. Bodnărescu
Despre literatura latină, de D. N. Ch. Quintescu.
Notițe literare.
Poesii de D. I. Negruzzi.
Anunciuri.

SUFERINȚE.

(După diarul unui june.)

(Urmare.)

30 Mai seara.

Am fostu, am trieratu de mii de ori cu repejunea unei săgeți pe sub ferestile odăii ei și nimic decât o tăcere monotonă oglin-diă prin geamurile părăsite. Poate se va fi dusu la vie? — Luăiu repede calea intr'acolo și, deși păreau a mă părăsi puterile, totuși ideea de a o vedè încă odată imi ușură pasul și curënd mă tređiiu in acea grădină. După căți-va pași legănați prin o alee intălniiu grădinarul, il intrebăiu de n'are nici o scire despre Luinela, și glasul său amaru nu scieă nemicu să'mi spue, decât cele ce le cunosceam și eu. Eram obositu, durerile mi se iumiiu, și cu o inimă amărită mă tră-

seiu până la cea statuă — locul inceputului fericirii mele. Țiua eră spre sfirșitu ear' patimele mele la inceputu.

Cui nu-s cunoscute locurile frumoase și romantice din jurul Iașilor? Cine nu s'a suitu pe dimbul *repedea*, de unde, stându față cu orașul, i se deschide o perspectivă acoperită de unu vĕlu brumăriu incotro și-aru aruncă privirea? Ici șerpuesce istorica vale a Bah-luiului, pe ale cărui coaste se resfiră intin-sele sate cu curți și biserici in fruntea lor, colo se inalță turnurile greoae ale orașului, in a căror spinare se rĕdică unu altu dimbu imbroditu de vii și grădine, ce se pierdu departe in ađurie. Adănc in fundul unei ripe se đăresce monastirea *Socola*; ici și co-lea se inalță prin vii și pomete vile in feliu de feliu de colori, dar cea mai romantica privire se intinde pe partea meadăđiuală. Dealuri nalte acoperite de păduri recoroase, văi adănci curmate de părec, coaste pompișe tencuite cu stinci, se ivescu in cele mai sur-prinđetoarie schimbări. Ici despică o vale codrii și dealurile, pe care se perde ochiul până in unu fundu stăvilitu de țermurii Pru-tului; dincolo se afundă o adăncime, ce duce in poalele ei unu lacu, in carele se oglindesce

icoana unui schitu, ce stă ca unu amenințu tristu in fruntea codrilor. De aci priviam in astă mică lume; unu feliu de nepăsare își luă ființă in pieptul meu, mă simțiamu plutindu pe valul unei viețe neînțelese și pe lângă astă natură frumoasă și amorul meu sfărmatu, mi se arătau toate întreprinderile și lucrările omenesci numai ca nisce esaltări ale firii sale neimpăcate. Părea-mi, că vedu colo monarcul sumețu creșându-se alesu de Deitate, ca să omoare libertatea popoarelor; de-a dreapta lui schiopătă o altă ființă — mefistofelesu ascunsu sub reasă. De altă parte unu bietu astronomu; sudoarea i se vârsă in șiroaie peste fața sbircită. Ochiul său se afundă prin adâncimele ceriului, și prin îngusta sa ochiană se strepunea el pe alte sfere iscodindu, măsurindu și cântărindu sborul lor — o mică excursiune a curioșității neimpăcavere! Mai colo filosoful; o vezi-l clocindu lângă masa sa la lampa abia filiftoariă! Pana ii țepenesce in mână, gândul său și-lu cântăresce însuși; dar unde-i este cumpăna? o caută, curënd alunecă peste marginele realității, cadș naintea unoru nebunii urieșe și surprinsu de ele, minjesce repede coale întregi de hârtie. Mai vedeamu pe altul cu o căpățină de omu in mână. Repede o aruncă intr'o scafă, apucă unelte, începù a o disface, și cea lume de gândiri eat'o durducându-se ca unu globu, ce se amăgesce prin greutatea sa tot mai la vale. *Cearcă! al tēu va fi adevērul,* vorbiu cătră acea visiune. Acestea toate treceau pe dinaintea mea și mii de alte felii, dar' in acesta totu de toate plutiă numai o umbră *nemică* așa numită. — Și o altă icoană țăriam sub vëlul inserării, ce'n sboru totu mai puternicu părea, că amuși se perde,

amuși eară apare pe boalta aurie departe de pământu. Erau doue ființe in brațul lui amoru! . . . unde-i, unde-i ea? Pe dēnsa doar' o cautu, și eu ca cea nemică căđuiu sfărmatu inaintea acestei icoane. Visul, ce-mi oprise loviturile dureroase ale amorului meu nefericitu, dispărù, o gheață imi cuprinsese inima și unu leșenu greu imi răpi mintea. Zefirul scutură roua de pe flori pe fruntea mea și mă tređi, dar' dorul de iubită rămase totu cu mine. Din când in când trăgēndu picioru după picioru părăsiu grădina și o apucăiu spre orașu. Boalta se innourase, și in locul celui ceriu instelatu, ce se intindea adesu asupra mea, o mare de lumină vedeamu sub mine așternută. Intre ele numai una lucia mai tristă, eu nu scieam ori de-i aprinsă de mână Luinelei.

6 Iunie.

Nu-i; a dispărutu, cu ea și totu ce aveam mai scumpu și mă legă de această lume. Dilele lungi păreau, că nu-și mai iau sfrșitu, dar zadarnicu imi imprumută soarele lumina sa, căci o iubită perdută nu e nemicu in stare pe lume s'o mai afle. Toate căile imi sunt stăvilite, unu zidu s'a rădicatu in jurul meu și eu nu amu putere, să-l sfărmu. De elu voința imi voiu isbi-o, și ori ea se va sdrobî, — căđindu cu dēnsa eu, — ori elu se va sparge și imi voiu face cale liberă spre iubită.

In fereastă stam pe gânduri, mă uitam la lună. . . . O! și cum privia ea la mine. Vr-o patru-đeci de sēri in trecutu desceptă ea in pieptul meu dorințe și simțiri fără de durere. Acum o vedu umbrită, și cum imi

frăngu patimele inima, își frânge ea cu jele
 Țimbirea tristă pintre nori:

Unu noru plutiă
 Și pe-acelu noru
 Luna dormiă;
 Pătrunsu de doru
 Sbură amoru
 Și-o desceptă.
 —Ah! dulce visu
 De la iubită eră trămisu.

Ce nu-mi putu dà ȃiua, cugetam, poate imi
 va dà noaptea. Și ca o umbră rătăcitoariă
 părăsiu oadaa.

Stradele erau încă pline de lume; sgomotu
 și durătu din toate părțile. Așu fi risu, așu
 fi plânsu de năđuințele ei nebune, dar timpul
 consacratu iubitei nu-mi permitea nici ȃim-
 betu nici lacrimi decât numai pentru Lui-
 nela. Ajunseiu la ruinele casei sfărmate de
 incendiu și mă aședăiu pe ele. O nălucă, ce
 varsă lacrimi, păream in rađele lunei și buza
 mea cuprinsă de unu tremuru de incântare
 spunea acestor ruine triste, in care locuise
 Luinela, durerile unui amoru străvitu de su-
 ferințe. Mă aflam in starea unui lunaticu, ce
 rătăcesce pe haitășuri și atât este depărtatu
 de vieața obositoariă, cât petrece in astă le-
 targie. De ce nu-i Luinela aici, găn-
 diam eu să-mi asculte durerile și cu dēnsa
 impreună se imprăsciiu prin aere cāntarea:

Suntu minute 'n astă vieață
 Mindre, pline de dulceață
 Și in ele-i fericitu
 Chiar și omul necăjitu.
 Noaptea sboară in tăcere,
 Tainicu rumpu trista durere
 Și-aducu dulce mângăere.
 Dar' nici cea mai scurtă n'are

Pentru mine alinare....
 A mea viață-i rēsipire
 De'nceptu până 'n sfișitu,
 E izvoru de pătımire
 Din unu sufletu amăgitu.
 Visu de visuri când sunt treađu,
 Amăgiri — batu de necazu
 Ah! și adincă-mi e durerea,
 Să imi vedu lipsindu puterea
 De-a'mplini ce-mi parē sfințu
 Și frumosu pe acestu pământu.

Căutam libertatea perdută, căutam repausu,
 dară departe erau ele de mine și ori ce mi-
 nută părea, că le indesece pasul, ca să le
 răpească cu totul asceptării mele. Unu ze-
 firu crescutu pe aceste ruine, in locu să-mi
 rēcorească fruntea, imi ațită numai dorința
 de a-mi vedē iubita. — Să fi părăsitu orașul?
 puține șire lăsă ea pentru mine! Să mă fi
 datu uitării? O ființă ca Luinela nu poate,
 să uite de iubitul ei! Perduiu cumpētul, răbdarea
 mi se frânse, mii de gândiri deflau prin
 mintea mea, dispărū, si unu deșertu fără de
 margine imi vestiă eară, că sunt lipsitu de
 dēnsa. Ah! inimă sdrobită, gândiam, de ce
 pretinđi tu ce îți refușă lumea? Te-ași smul-
 ge, te-ași svărli din acestu peptu amorțitu....
 O! dar' estu ochiu vēđu pre Luinela, astă
 ureche fu desfătată de glasul ei, astă buđă
 se lipi de mână ei, și adānc in tine pătrunse
 al ei sufletu. — O grădină frumoasă eră vieața
 mea mai inainte, dară in ea lipsiă o floare,
 ce m'aru fi incântatu. Luinela se ivesce, re-
 sedesce in ea a amorului zimbire; lumea vine
 și mi-o smulge, eu s'o apāru n'amu mijloace.
 — Lume! de ce ești așa de crudă și tu in-
 sași nimicesci, ce ai creatu tu singură? Unu
 copilu eram in ale tale brațe și încă nu-ți
 cunosceam toate puterile. Mă conduceai spre

deplinire și când imi eră visul mai frumosu neimpăcata-ți lege ii curmă sborul său. — O ceriu numai odată încă mă lasă, să vedu pe Luinela, și-mi nimicesce atunci ori ce speranță, pune unu noru intre mine și tine, ca nici când cu milă să mai poți privi asupra mea. Astă rugă mi-o implinesce, și uitatu de tine o mângăere imi va rămâne, că amu vădutu pre Luinela.

Ca de fulgere străpunsă sbucniă inima mea, mă rădicăiu de pe ȱidurile părăsite și fără a sci singuru in cotro, mă trăgeamu ca o mașină pe o stradă singuratică, când ear' cunoscutul glasu bătù de odată in urechile mele și rădică, ca o putere nevădută, de pe sufletul meu norul greu, ce-lu cuprinsese.

Când aru sci ea, că nu-s departe, gândiam eu apropiindu-mă de o fereastă deschisă, aru cântă unu cântecu și noi l'am înțelege. Aflăiu, că părinții ei nu sunt față, scriseiu numele pe unu biletu și-lu aruncăiu pe fereastă. Curenđ se și ivi soarele vieței mele; o ceață ca unu vĕlu, sub carele se nimicesce suferință pre suferință, dormitã pe fața sa—in alte sfere priimì a sa lumină de amoru și simpatie.

„Lungi ȱile de durere au trecutu Junele,“ ȱise ea c'unu. glasu neobicinuitu și ori ce vorbă a ei desceptă in peptul meu lumi de fericire eternă, „de când fui răpită din brațele amorului tĕu, și cât n'amu plănsu de soarta ta!“

„Luinel'o!...“ voiamu să-i vorbescu, căci multe aveà să-i spue inima mea, dar glasul mi se inăduși și graiul imi eră legatu. Ii apucăiu mânia, o strinseiu cătră peptu și mai fericitu muritoriu nu eră pe lume ca mine in acelu momentu. Ea' mă înțelese, și cu o voace,

ce va sună vecinicu in peptul meu, vorbi cătră alu meu cugetu.

„De ce suferi tu atât Junele pentru mine, ce n'amu nimicã, de cât lacrime pentru tine. Dar și pe aceste să le vĕrsu cu mulțemire, părinții nu mă lasă.“

„O priivire in ochii tĕi face, să dispară toate.“

„Uitã atunci de toate, te roagă Luinela ta.“

„Luinela mea! aru mai fi ea a mea, încă așu uitã de dinsa?“

„A ta, căci ea nu te va uitã pe veci.... dar tu Junele trebuie să uiți de mine.“

„Luinel'o să uitu de tine! când țerna va acoperi această inimă, poate; dar și atunci de sigur, ori ce floare va cresce pe mormĕntul meu, la trecĕtori va spune, „că și'n mormĕntu trãesce iubirea-mi cătră tine.“

„Dorescu binele tĕu Junele,“ ȱise ea ca rĕtăcitã intr'unu viitoriu viforosu.

„Preinde totu ce vrei,“ ii rĕspunseiu și o voace in lăuntru meu pãrea, că se acață până spre gândire-mi și strigã cu putere: ultimele momente destinate amorului tĕu, își iau sfișitu.

„Măne Junele!... măne!“... nu mai putù ȱice nimicu, mânia, ce i-o țineam încă, se rĕci, unu floru o strefulgerã— „măne,“ abia mai repeți și continuã c'unu glasu de amărăciune, „nu mai sunt a ta, trebuie să ne despărțimu; și cât imi va fi datã, să mai trãescu, ilu voiu rugã pre ȱeu in mânăstire 'naintea altarului său, să te fericescã măcar pre tine.“ Le ȱise, smulse mânia de lângă peptul meu, se retrase in fundul odăii, și cădù pe unu divanu.... Suspinăi și Dumnezeu scie, ce se va intimăplã cu mine.

11 Iunie.

Iubita'n mănăstire, ear' eu rătăcescu prin codrii și munții, ce o incunjură. Pe acele văi, pe acele virfuri de stinci, pe cari imi crescusem tinereța, zadarnicu cautu paradisul meu perdutu. Și de pindeam odată ȕile in-tregi cum de pe stinci pe stincă săriă isteăta capră, cum se 'nalță in sborul său rotatu vulturul, până ce dispăreă in nori și imi bă-team jocu de păstrăvul spăriosu pe la bul-boane, și puneam adesu peste o mare de nori piscurilor celor mai falnice capētu — numai ca se-mi treacă ȕiua in mijlocul naturei in-cântătoariă, acuma stau pe o stincă de o coastă rădămată, pindindu spre monastire, ca doară vedu pe Luinela. Singur petreceam pe atunci cântându, de răsuna codrii, și ecul, ce se ascunde totu mai in fundul văii, cu glasu-i de natură rideă sau plingeă de nebunicia mea, dar astăȕi sunt insoțitu de unu gându, de unu doru și numai cât unu tristu suspinu pare din când in când a-i vesti durerile unui peptu suferitoriu. — Du-te vântule și-i spune, tu ecule ia in brațele tale suspinele mele, treceți-le peste celu zidu, rumpeți, sfărmați chilia ei și mi-o arătați, s'o vedu măcar de departe. Spre seară inclină ȕiua, clopotul chiemă cu duioșie la rugăciune și numai eu n'aveam glasu, ca să mă rogu. Din prejuru de prin chilii eșiau maicele și — Luinela. Ea nu se insoți celor-alte. Unu pasu nesiguru o duceă spre biserică și ochiul ei intristatu se alunecă prin aeru căutându poate in deșertu o mângăere perdută. Spre vărful stincei, unde mă aflam îi ațintî in fine și mie imi păreă, că ȕeitatea in sași s'a coboritu din înălțime intre acele ziduri, ca să arunce o privire de milă cătră mine. Surprinsă acoperî cu brațul

ochii, și oare de ce nu eram aproape, s'o rogu, să nu innădușască unu suspinu atât de dulce, alu cărui destinu a fostu s'adoarmă in peptul meu și să-mi indulcească sufletul amăritu! După mai multu timpu își descoperî fața aruncându-și mâna fără de păsare in josu, și ca incântată de unu disprețu svirlitu asupra vieții acestiea, își intoarse fruntea spre ceriu, și sclipindu in rața soarelui ca unu diamantu, alunecă pe fața-i îngălbenită o lacrimă de amoru varsată. Unu noru negru se aședă și inaintea ochilor mei și numai ca printr'o pëndă trasă mai priiviam cum eară și îi cădù capul spre pământu și pornî cu aceeași linisce, cu care eși și din chilie, spre ușa bisericei, in care se făcù ea nevêdută. —

Stinca, pe care mă aflam eu, eră spălată de undele unui riu, ce ȕugrăviă in valurile sale limpeȕi in mii de poȕe munții și codrii, ce se oglindeau in ele. Ceva mai la dealu formă unu cateractu, și celu ce n'au petrecutu încă nici o oară din viața sa lângă unu asemenea jocu alu naturei, de sigur că își perde traiul său pe lume ca puiul din cui-bariu, ce încă n'are aripe, să sboare liberu in elementul său. Glasul brutu de natură scosu dintr'unu profundu de valurile, ce se alungau cu grăbire unul pe altul și datu ecului, ca acesta să-l spue codrilor, miile de stropi aruncați in rațele soarelui ca prin sărutarea lor să-i redee fiecare coloarea primitivă a luminei sale, ici, colca pescii bueci, ce se asvêrliau din curgăȕivul elementu, mai pe dealu unu buciumu, unu flueru de altă parte și prin alu lor resunetu unu amestecu de feliu de feliu de glasuri, sub munți și pe virfurile lor cea umbră neobosită, ce-i ȕicemu *omu* — frumoase erau toate și de vêdutu măreȕe,

dar' Luinela imi părea, când își acoperi cu brațul fața, că este una dintr'acele ființe vișionare, ce le numim noi ingeri și că-și oprise sborul, ca să oprească jocul acestoru frumusețe și mie să-mi șoptească: ori unde te vei duce iubirea mea te va însoți.

Târziu remăseiu pe virful stinței și acceptam reintoarcerea Luinelei. Umbra munților acoperise deja valea. Prin negura ei numai cât abia mai vedeam albindu turnurile și ȃidurile monastirii și din biserică paliă lumina unei lampe până susu la mine. Să fi eșitu iubita? și pasul, ce l'ar face, i l'așu fi aușitu, gândeam și ca atrasă de o putere mai supra-pământescă se așinti privirea mea condusă de lumina, ce se opriă pe mine, spre un chipu, spre o ființă—o cunoscuu, eră ea..... eră in rugăciune; peste fața-i inspirată curgeau ca nisce valuri line bucelele pălite de rađa misterioasă a luminei, pe pieptu ii erau cruce mănere — ăntăiași dată in viața mea cunoscuu puterea adevărată a rugăciunii și mă vedeam ca o nimică aruncată in astă lume de dureri:

Vălu tristu de inserare
 Peste văi și munți apare
 Și sub dănsul vesceșce
 Totu, ce omul făptuesce.
 —Esci de mulți dorită noapte,
 Căci tu taci, nimic nu spui,
 Deși chiar vorbești in șoapte
 Cătră inima ori-cui.
 Tu vorbești și dulce graiuri
 Sboară, trecu pe văi și plaiuri,
 Prin dumbrăvi și pe câmpii
 Sun' a tale melodii;
 O! și dulce sună ele,
 Tainicu sboară păn' la stele,
 Rumpu din ceriu lumina lor
 Și'n plănsul acoardelor

O stingu intre ceriu, pământu—
 Astfel viața-i unu momēntu.

Lampa se stinse, dar și lampa vieței mele eră aproape de sfârșitu. Lungu timpu remăseiu eu ăncă pe acelu locu, fără de a sci, ce se întēplă cu mine. Numai unu visu vișsamu și elu eră adevăratu. Nu 'ncapu in această lume, in alta voiu găsi poate, ce n'amu aflatu aice.

(Va urma).

S. L. Bodnărescu.

DESPRE LITERATURA LATINĂ.

(Finitu).

Același spiritu de simetrie și de conformitate cu scopul propusu, care domină vieța publică, regulă și vieța familiei. Unitatea familiei eră reprezentată interioru iu legămēntul membrilor ei prin dreptu politicu și religiosu, chiar prin *nomina gentilitia*, pe care Grecii nu le cunoscu, pe când exterioru era reprezentată in *atrium*, unde bărbatul primia pe clienții sei, și dă consiliu, unde femeia se ocupă cu lucrul ei, și unde șirul portretelor străbunilor le reaminteă neconțenitu gloria familiei; activitatea morală a familiei incepeă ănsă cu educarea copilului, ce crescea in sinul mamei, cum ȃicea ei, și eră introdusu apoi de tată in sfera sciinței politice și a bărbatilor de statu. Pe lângă aceasta venia simțul de casă, ocuparea onestă cu economia, cu întocmirile urbane și rustice, spre a regulă posesiunea câștigată, și a impodobi proprietatea privată cu o splendoare demnă. Unu ele-

mentu comunu in practica publică și privată eră așa dar afacerea: spre a le putè ănsè implinì pe amëndoue, trebuia să profite strictu de timpu, pe care 'lu împărțiă între serviciul fatigătoru alu statului și între cerințele modeste ale familiei. Nici unu poporu din anticitate, ce posedea atăta abundanță de mijloace, n'a fostu așa de avaru cu timpul ca Romanii, n'a intrebuintatu cu o ambițiune așa de severă orele (otium) ce'i mai rămăneă de la afacerile de statu pentru casă și pentru profitul cetățenilor, in același timpu pentru presinte și pentru viitoru, nici unu altul nu s'a privatu din cauza lipsei de timpu până și de inocinta plăcere a arților nobile. Ei suntu cu totul opozitul Atenienilor, care găsiă pe lângă politică timpu indestulu, spre a adună puteri noue, și a esercitā cu resignațiune completă ori-ce arte intelectuală. De acea vieața Romană presintă pretutindenea unu organismu ingustu și suficiinte sie însuși; centrul ei eră statul și sfera ideilor politice, organizațiunea ei stā in consciința morală a tutulor. Din aceasta resultarē pentru toți tradițiuni energice, ce eră columnele fundamentale, pe care se rădăcinate in poporu; ear pentru fiecare in parte o serie foarte determinată de probleme, drepturi și datorii, pe care le susțineă venerațiunea cea profundă a anticității. In fine pricepemu cum o asemenea comunitate de principie și dispozițiuni practice trebuia să imprimă tutulor individelor Romane unu *tipu uniformu*, varietatea este pe atāt de mică pe cât asemănarea predomină, și unesce majoritatea ca pe membrii unei familii.

. De sublimitatea unei societăți așa de solide și însuflețite de o viă moralitate eră insep-

rabile diverse parțialități. Man ănteiu preponderența judițiului moralu, a caracterului. Puterea lui străbate istoria poporului Romanu, și coloreață partea cea mai mare a literaturii lui. Eră de sigur o faptă măreață că Roma, după ce căștigase donnia lumei prin combinarea simțimentului moralu cu inteligința politică, asociă astei dominațiuni ca o podoabă fină o literatură națională; ănsè cu aceasta fu unită pe tăcute condițiunea, ca totu ce ese din simțimentul moralu, și nu e apropiabilu reflesiunei, să rămăie esclușivu sau subordnatu. Deja consciința măiestriei și superiorității lor politice făcea pe Romani indiferenți cătră ori-ce arte și sciință, care nu servese numai vieței practice, ci se cultivă ca la Greci fără profitu propriu și numai in interesu spiritualu. De aci resultā opozițiunea cea dusă la extremitate dintre *teorie* și *practică*, dintre *acțiune* și *cugetare*, pe care nu o cunoscea raca cea mai fină a Grecilor. Cea ce mai aveă valoare in Roma pe lângă politică și pe lângă capacitatea belică unită cu ea, purtā timbrul unei lucrări practice sau mai bine đisu patriotice; cuvântul trebuia să contribuească la progresarea presintelui, și să transmită posterității gloria națiunei; cea ce trecea peste astă măsură in sciință și speculațiune, in arte formătoare și decsteritate desinteresată, eră pusu in numărul ocupațiunilor fără valoare și fără carăcteru, nedemne de bărbatul seriosu (*studia laeviora*), pe cari cu unu prejudiciu desprețitoru le lăsă mai alesu Grecilor. Așa dar cu cât mai multu se ocuparē Romanii cu cea ce corespundeă scopului propusu și cu aplicațiuni practice, cu atāt mai streină le fu aprecierea liberală a unei lucrări intelectuale întreprinsă in interesul ei

propriu. De aci se esplică pentru ce literatura lor se mărgini într'unu micu număr de genuri, și chiar corpul acestora se micșioră, pentru ce (precum d. e. drama 'și delăsă partea speculativă, și poesia lirică cele mai multe varietăți ale versificărei), pentru ce, ȃicu, se escluse din ea totu ce poartă caracterul idealului și alu contemplațiunei de sine. Intr'unu modu și mai intrerupătoru și violente se unu cu acea reducere a sferei ideilor discordia dintre *formă și conținutu*, ce se născu pentru prima oară, și fu transmisă apoi in lumea modernă. Autorii republicei erau plini și entusiasmați de interesul materiei intr'unu modu așa de exclusivu, încăt se mulțumiră cu simțimentul și cu elocința cea plină a inimei, fără să poarte grije de dificultățile stilului și de armonia dintre materie și espresiune. Lor le lipsi mult timpu simțul pentru perfecțiunea formei, cu desevărșire ănsă temerea de pretențiunile artei; ei nici nu ficsară stilul genurilor de scriere, nici nu esercitară critica, și erau cu totul departe de a'și intoarce privirile asupra maiestrilor și predecesorilor. Procederea lor in literatură eră așa de subiectivă, încăt rezultă cea mai mare diferență intre scriitorii aceluiasi genu, și in acelașu periodu mai scurt chiar unu mare gradu de neasemănare. Și mai mult, in Roma unde venerațiunea anticității nu se stinse nici odată, mai aiesu când aceasta esprimeă o putere sănătoasă intr'unu cuventu solidu deși rudu, consacrațiunea timpului anterioru apăra de cerințele critice, cu cari unu timpu mai nou atacă pe antecesorii ca și pe contimpurani; eră trebuință așa dar de o transformare completă in studie și cultură, in consuetudini și constituțiune, inainte de a procură intrare li-

beră artei cu toate cererile ei in tonu și gustu. ănsă cu toată astă parțialitate in modul de cugetare și esprimere cultura Romană manifestă o legătură internă, a cărei centru eră idea politică, și ăncă mai pușinu ii lipsesce ei o marcă precisă. La aceasta contribui preponderanța ordinei și severității obiceiurilor cetățenesci, de care e determinată și precisiunea morală a individului; astă preponderență fu completată de dominațiunea spiritului aristocraticu, căci la inceputu domniră familiile privilegiate, și după acea nobleța meritului, cea ce făcū ca să se insemne limite inguste vieței naturale. Conform unor astfel de trăsuri fundamentale cultura și literatura in vechia Romă eră prin escelință cetățenesci și proprie urbanității, nobile și de coloare aristocratică; materia și formele fură determinate de *individualitatea* membrilor ei, intre cari eră oameni de statu de prima ordine, și in acestea subiectivitatea află unu spațiu liberu de jocu pentru espresiunea gustului și convingerei morale. Grecii epocii antice, pentru cari viața naturală eră o normă comună, trăsescu in realismu și obiectivitate, personalitatea nu este nici destinsă nici sgomotoasă, lucrarea respiră unu entusiasm profundu și liniscitu, și stă sub o lege literară comună.

N. Ch. Quintescu.

NOTIȚE LITERARE.

Anunțăm publicului, cu ce mai vie mulțumire, o publicațiune recentă intitulată: *Poesii Populare*, adunate și intocmite de V. Ale-

sandri. Această preciosă colecțiune, mai complectă și năi interesantă de cât toate cele care au apărutu până acum, constitue unu adevăratu tesauru poeticu Național. Din pagină in pagină, putem urmări inspirațiunea naivă și puternică de care poporul român a datu atâte probe in trecutu, și care a susținutu viața și individualitatea sa, in mijlocul grelelor evenimente de care a fost impresuratu. Domnul Alecsandri incepe prefata acestei publicațiuni prin cuvintele: „*Românul e născutu poetu,*“ și putem asigura, cu fală, că lectura întregii colecțiuni, nu este decât confirmarea evidentă a șiselor nobilului nostru poetu. Poporul nu căută decât când simțesce. Eată pentru ce, o colecțiune de poesii populare, este la noi mai preciosă și mai artistică decât toate scrierile poetilor de meserie, care adese ori n'au scrisu decât pentru a scrie.

Am fostu adăncu mișcați la lectura părței din urmă, intitulată *Căntece din Bessarabia*. Cu lacrimile 'n ochi, am afla u probe nerecusabile că Românul nu perde nici odinioară simțul naționalu și, pe când corpul geme sub jugul străinilor, inima lui este intoarsă către patria independentă! Pe aripele poesii spiritul zboară in mijlocul nostru spre a cere partea sa de libertate și de frăție!

Dar cuvintele noastre sunt de prisosu, căte-va versuri voru vorbi cu mai multă elocență:

Frunză verde de peșnu,
Tu străină, eu străinu,
Amândou pe potrivimu.
Hai in codru să trăimu.
Haide 'n codrii Bicului
Pe Marginea Prutului,

Să ne facemu Bordeieșu
Cu ușorii de cireșu,
Și cu patu de măcieșu.
Când omu vreă ca să dormimu
In departe s'auđimu
Buciumele păstoresci
Din câmpii Moldovinesci.

Două amorezi, străini pe însuși pământul lor dominatu de străini, facu visuri de fericire! Celu d'ântăiu este de a se departă de viderea uricidă a opresorilor:

Hai in codrii să trăim
Hai in codrii Bicului
Pe marginea Prutului.

Acolo închipuescu unu bordeiu, paradisul amorului lor.

Cu ușorii de cireșu
Și cu patu de măcieșu.

Dar voluptatea supremă a acestor inime exilate, fericirea cea mai scumpă a lor este unu echo din patria liberă:

Când omu vreă ca să dormimu
In departe s'auđimu
Buciumele păstoresci
Din câmpii Moldovenesci.

Ne rămăne de a mulțemi D-lui² Alecsandri de zelul și delicateța cu care a lucratu și astă dată la înălțimea spiritului și a gloriei naționale. Ca unu juvaergiu iscusitu, D-nia sa a cules perlele cele mai precioase și le-a legatu in stilul său auritu. Meritul cel mare este de a conservă perlei toată curățenia și toată splendoarea sa! Domnul Alexandri, care cunoasce atât de bine inima poporului, a avutu delicateța de a sterge cu totul perso-

nalitatea sa, și de a ne da poeziile populare în toată naivitatea lor primitivă. Ii suntem cu atât mai recunoscători pentru acestu sacrificiu, cu cât scim până la ce grad este vivace și persistentă personalitatea poetilor.

Ca unu comentariu indispensabilu a poeziilor populare, a eșitu de sub. presă, în carte deosebită, studiile D-lui Maiorescu asupra *Poesii Române*. Aceste studii, cunoscute deja de lectorii noștri, sunt însoțite de câteva exemple de poezii române; publicațiunea D-lui Alexandri și cea a D-lui Maiorescu, p'în unu joc fericitu a hasardului, se completează una prin alta! și dacă cineva aru găsi critica D-lui Maiorescu prea aspră, o pagină din poeziile populare ar respunde în locul autorului, și l'ar justifica pe deplinu.

Red.

POESII.

Așu da ani de fericire,
Dar i-așu da cu mulțumire,
Ca din chinul greu
Ce mă sfășie și arde,
Să străportu o mică parte
În sufletul tău.

Dar așu da viață, nume,
Partea mea din astă lume
Și din paradisu;
Ănc' odată să-mi vorbească
A ta gură îngerească
Cu dulce surisu.

Viena.....186...

NEHOTĂRIRE.

Înima mi se sdobesce
Capu 'mi este greu;
Mintea me se rătăcesce. . . .
Eu nu sciu ce vreu.

Așu voi ca nici odată
Să n'o mai zărescu;
Într'o țeară depărtată,
Singur să trăiescu.

Ș'așu voi. . . . fără încetare
Să privescu la ea,
Ș'intr'o dulce contemplare
S'îmbatu mintea mea.

Ași vra, chinul ce m'apasă.
Nici să-l fi găsitu,
Și să creadă că nu-mi pasă
De nu sunt iubit.

Ș'așu vra să șoptească jalnicu
La urechea sa,
Ți și noapte unu glasu tainicu
De durerea mea.

Așu vra ca o grea căință,
Al vieței dar
Să il schimbu'n suferințe
Și în chinu amar.

Ș'așu voi a sa vieațe
Să se scurgă linu,
Să-i suridă, fără ceață
Cerule, totu seninu.

Înima mi se sdobesce
Capu-mi este greu,
Mintea me se rătăcesce. . . .
Eu nu sciu ce vreu!

Martygny.... 186..

LĂNGĂ MAREA.

Pe o stâncă, lângă mare,
Singur stau în depărtare
De alu meu amoru;

Și ochirea mea cuprinde
Marea vastă ce se 'ntinde
Pân' departe 'n noru.

Ori și unde peste mare
Pintre valuri imi apare
Chipul său iubit;

Ș'a sa gură imi vorbește
Și la mine totu privesce
Ochiu-i, nesfârșitu.

Dar în cruda sa privire
Ah! nu vădu compătimire
Și nu vădu amoru;

Și vorbirea sa e rece,
Și prin sufletul meu trece
Unu grozavu fiuru.

Și mereu privescu la mare,
Și m'ntrebu, ce e mai mare?
Ce e mai profundu?

Chinul greu ce mă cuprinde,
S'au e marea ce se 'ntinde,
Marea fără fundu?

NEPASARE.

Marea g.me și vuesece,
Și s'asvèle 'n sus și'n josu,
Cerule tună și trăsnesce,
Vântul urlă fiorosu.

Vasul fragedu, se despică,
Valuri negre 'lu invălesc,
Când spre nouri 'lu ridică
Când în furduri 'lu isbescu.

Și pe vasu, în desperare
Toți aleargă nesfârșitu,
Nicăiri nu vădu scapare,
Groaza morții i a lovit.

Și ochiri și brațe mute
Ridicu spre mântuitoriu,
Să se'ndure, să'i ajute
Cu cerescu'i ajutoru.

Singur fără de mișcare
De catargu stau rătăcit,
Și privescu cu nepasare
Oceanul infuriatu.

Căci puțin imi face mie
Dacă marea m'a 'ngropă,
Sau de inima-mi pustie
Pe pământu voiu mai purtă.

IN ZADAR.

Peste munți și peste mare
Fugu, alergu ne'ncetatu,
Ca să aflu alinare
Pentru sufletu-mi sfarmatu.

Ănsă vai! în țeri străine
În zadar scapare vreu,
Căci ori unde-oiu fi, pe mine
Eu cu mine-mă totu eu.

I. Negruzzi.

RECTIFICARE. În numărul din urmă a trecutului nisece erori: Pe pag. 115, col. 1, rând. 12 de susu în locu de *recepuse*—*reincepuse*; pe pag. 114, col. 2, rând. 3 de josu în locu de *genuri*—*geniuri*.

BIBLIOGRAFIE.

A eşitu de sub tiparu și se află de vëndare in **Iassi** la **Tipografia Societății Junimea**, la **Librăria nouă** și la **D. O. Hildebrand**; in **Bucuresci** la librăria **Socec & C-nie**; in **Cernăuți** la librăria **H. Pardini**:

POESIA RUMĂNĂ

Cercetare critică de **T. MAIORESCU**

URMATĂ DE O ALEGERE DE POESII

(**Edițiunea societății Junimea.**)

Edițiune de luesu, cuprinđendu peste 200 pagine in 8-o, pe hărtie velină,
15 lei, (6 sfanți.)

Edițiune ordinară, 5 lei, (2 sfanți.)

La **Tipografia Societății Junimea** in **Iassi** se găsesce de vëndare:

POESII POPULARE ALE ROMĂNILOR

Adunate și intocmite de **VASILE ALECSANDRI**.

Bucuresci 1867. — Prețul $\frac{1}{2}$ galbenu.

Dictionaru romăno-francesu de **Raoul de Pontbriant**. **Bucuresci 1862.** 800 pag. 8-o mare. Prețul 1 galbenu.

Almanahul romănu pe anul 1867. **Bucuresci.** Prețul 6 lei
10 par. ($2\frac{1}{2}$ sfanți.)
